

MIKÄ JÄÄSKI?

MITÄ JÄÄSKI TARKOITTAÄ?

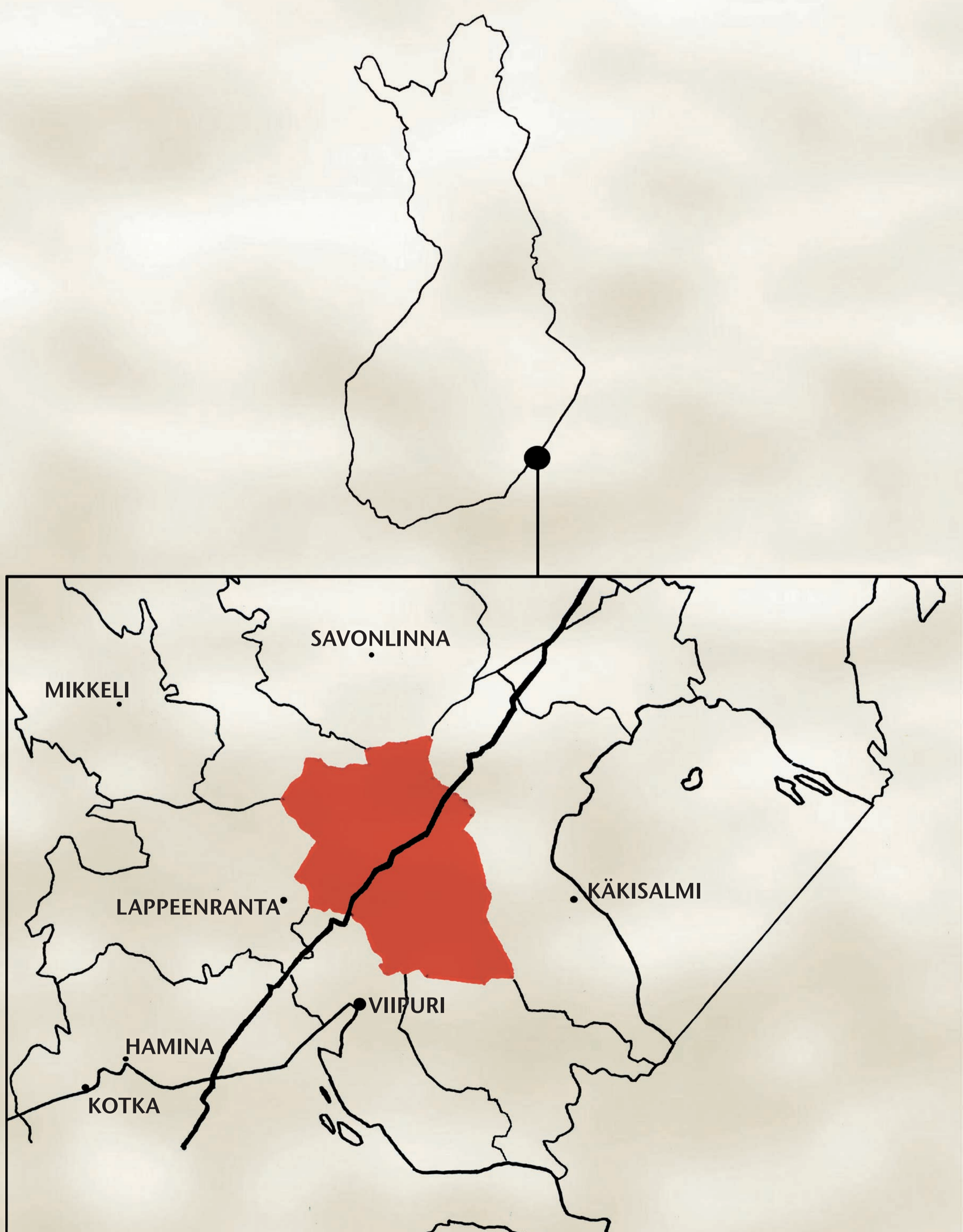
Emme tiedä varmasti mitä sana Jääski tarkoittaa. Se on kenties perua venäläisperäisistä nimistä, kuten Vaski, Jeska, Jäske tai Jääske. Tarinat kertovat, että Jäskien suku olisi tullut kauempaa Venäjältä ja nimi olisi paikan päällä suomennettu Jääskeksi, jonka mukaan koko aluetta olisi ryhdytty nimeämään. Toinen tarina kertoo, että jääsket olivat jättiläisiä. Venäläiset tekstit kertovat 1100 –luvulla Jesske-nimisestä paikasta.

MUINAIS-JÄÄSKI, SUUR-JÄÄSKI, JÄÄSKEN KIHlakUNTA, JÄÄSKEN PITÄJÄ....

Jääski mainitaan ensimmäisen kerran vuonna 1323, jolloin Ruotsi ja Novgorod sota- ja ristiretkien päätteeksi solmivat rauhan Nevan Pähkinäsaarella. Rauhansopimuksen mukaan Novgorod luovutti Ruotsille Jääskien, Savilahden ja Äyräpään kihlakunnat. Jääski muinaiskihlakuntana oli olemassa alueellisena kokonaisuutena jo ennen vuotta 1323. Sen rajoja ei kuitenkaan tarkemmin tiedetä. Rauhan solmimisen jälkeen Jääskien itäosat ja vähitellen muutkin Jääskien alueet nousivat historiankirjoituksen lehdille.

Jääski oli alkuaan Ruotsin Karjalan suurin kihlakunta, joka ulottui Karjalankannakselta Vuoksen keskijuoksulta Savoön Puumalan rajalle. Voidaan puhua Suur-Jääskestä. Pitäjät irtautuivat Suur-Jääskestä omiksi kirkkopitäjiksi 1500-luvulta alkaen. Vuosisatojen kuluessa kihlakunnasta muodostui monitahoinen kirkollisia ja maallisia hallintoalueita sisältävä kokonaisuus, jonka alueellinen koostumus vaihteli eri aikoina. Monimuotoisuuden syntyyn vaikutti osaltaan Jääskien sijainti kahden valtakunnan rajalla. Lukuisten sotien ja rauhojen seurauksena Jääski on kuulunut milloin Ruotsin, milloin Venäjän valtakuntaan, milloin molempiin valtakuntiin rajan kulkiessa Jääskien halki.

Jääskien kihlakuntaan kuului useita pitäjiä, joista Jääski oli emäpitäjä. Pitäjät muuttuivat kunniksi 1800-luvun lopulla, mutta pitäjä-nimitys jäi elämään kansan suuhun. Viimeisessä vaiheessa ennen toista maailmansotaa Jääskien kihlakunta kuului Viipurin lääniin, ja kihlakuntaan kuuluivat Jääskien, Antrean, Joutsenon, Kirvun, Rautjärven, Ruokolahden ja Vuoksenrannan kunnat.

Jääskien sijainti Suomen kartalla. Piirros Imatran kaupunginmuseo.

Antrean kalaverkko

Kalastajan kalareissu päättyi huonosti noin 10 000 vuotta sitten. Kalastaja souteli muinaisella Ancyclusjärvellä Antrean Vuoksenrannan Korpilahden kylän peltoaukeiden kohdalla, kun vene kaatui ja verkko sekä muut pyyntivälineet vajosivat pohjaliejuun. Ne löytyivät peltoitaita tehtäessä vuonna 1913. Antrean kalaverkko on yksi maailman vanhimpia säilyneitä kalaverkkoja. Löytö kertoo, että ihmiset liikkuivat alueella hyvin varhain jääkauden jälkeen. Verkko on esillä Kansallismuseossa Helsingissä. Kuva Museovirasto.

JÄÄSKEN MAA JA SEN ASUKKAAT

Jääskien alue sai ensimmäiset asukkaansa kivikaudella. Mannerjään alta paljastuneelle maalle tuli väestöä todennäköisesti etelästä ja idästä. Pysyvä asutus syntyi esihistoriallisen ajan loppuun mennessä. Asutus tihentyi vähitellen. Paikannimet kertovat, että alueelle muutti väkeä pääasiassa Äyräpään, Lapveden ja Taipalsaaren alueilta, mutta myös Hämeestä ja mahdollisesti myös Varsinais-Suomesta. Suur-Jääskien asiakirjat 1500-luvun puolivälistä mainitsevat jo lähes 150 kylää Vuoksen ja järvien rannoilta. Kylien asukkaita olivat esimerkiksi Puujalka, Kamajauhonen, Huhuinen, Lihoinen, Itarainen, Paksujalka, Karvapää, Siannahka ja Tuhkapysy.

Zacharias Topelius kertoo, että Jääskien, Antrean, Ruokolahden, Rautjärven ja Kaukolan asukkaat nimittivät asuinseutujaan Jääskien maaksi. Historian myllerryksissä ja valtakuntien vaihtuessa Jääskien suomalainen kantaväestö pysyi asuinseuduillaan, kunnes jatkosodan päätyttyä 1944 kaikki asukkaat evakuoituivat kokonaisuudessaan pois Jääskestä.